Yargıtay 12. Hukuk Dairesi E.2026/4218 K.2026/3464 (13.05.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

12. Hukuk Dairesi 2026/4218 E. , 2026/3464 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi

Yukarıda tarih ve numarası yazılı Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararın müddeti içinde temyizen tetkiki davalı tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararında yazılı gerekçelere göre yerinde bulunmayan temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun Bölge Adliye Mahkemesi kararının 5311 Sayılı Kanun ile değişik İİK'nın 364/2. maddesi göndermesiyle uygulanması gereken 6100 Sayılı HMK'nın 370. maddeleri uyarınca ONANMASINA, alınması gereken 732,00 TL temyiz harcından, evvelce alınan harç varsa mahsubu ile eksik harcın temyiz edenden tahsiline, 13.05.2026 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

Üye Dr. ...'in Karşı Oy Yazısı;

Kambiyo senedinde ciranta olan ... şirketinin kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapıp yapamayacağı İİK’nın 170/a-2. maddesi uyarınca takibin iptalinin isabetli olup olmadığı konusu temyiz incelemesinin özünü oluşturmaktadır. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle “... (...)” kavramı üzerinde durulması ve kurum olarak nasıl işlediğinin açıklanmasında fayda bulunmaktadır.

Türkiye’de faktoringin gelişmesi 1980 sonrası dışa açık ekonomi politikaları ve ihracata dayalı sanayileşme stratejileriyle paralellik göstermektedir.

Ülkemizde kısa bir geçmişi olduğu hâlde hızlı bir gelişme gösteren ... hakkında 13.12.2012 tarihine kadar müstakil bir yasa yürürlüğe konmamış, ... işlemleri, önceleri 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak 1994 yılında yayımlanan "... Şirketlerinin Kuruluş ve Esasları Hakkında Yönetmelik" daha sonra da 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile ... şirketlerinin kuruluş ve faaliyet izni ve denetim yetkisinin BDDK'ya verilmesi üzerine BDDK tarafından çıkarılan ve 10.10.2006 tarih ve 26315 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "... Kiralama ... ve ... Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde düzenlenmiştir. Ancak, anılan yönetmelik hükümleri ihtiyaçları karşılamaktan uzak olduğu için 23.11.20 12... sayılı ... Kiralama, ... ve ... Şirketleri Kanunu (...) kabul edilmiş ve 13.12.2012 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (...: Yargıtay Kararları Işığında ..., Ankara, 2013, s.43). Bu Kanun’un yürürlüğe girmesinden sonra ise, 24.04.2013 tarihli “... Kiralama, ... ve ... Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik” yayımlanmıştır. Şu anda ülkemizde ... işlemleri, ... ve bu Kanun’a dayalı olarak çıkartılan Yönetmelik ve diğer mevzuat hükümlerine göre yapılmaktadır (...: Hukuki Açıdan ... İşlemi, Ankara 2018, s:56).

... (mevzuatta kullanılan şekliyle ...) Latince “...” kelimesinden türetilmiştir.

...; “Müşterinin üçüncü şahıs olan borçlu karşısındaki mal tesliminden veya işgörme/hizmet ediminden ileri gelen alacaklarının karşılığını, alacağın tahsilinden önce avans olarak ödeyerek alacağın tahsil edilmemesi riskinin ve müşteri için borçlunun muhasebesinin tutulması, ihtar işlemleri gibi işgörme/hizmet edimlerinin üstlenilmesi suretiyle devir ve

satın alınması” olarak tanımlanmaktadır (...: ... İşlemlerinin Hukuki Niteliği, Ankara 1992, s.21).

...’in amacı, firmalara satışlarının ve karlarının artması konusunda yardımcı olmaktır.

Kapsam olarak ...; bir mali kuruluş (.../...) ile ticari borçlular (müşteriler) ve mal satan veya hizmet arz eden bir ticari işletme arasında (satıcı) üç taraflı bir sözleşme olup, genelde rücu hakkı olmaksızın alıcının borçlularının hesap hasılalarını ... satın alır ve bu suretle müşterilere tanınan kredileri kontrol altında tuttuğu kadar, muhasebe ve tahsilatını da yürütür.

... işleminin üç tarafı vardır. Bunlar;

a)Müşteri (firma):... hizmetlerini talep eden ve alacaklarını ... şirketine devreden (satan) işletme,

b)... Şirketi (...): Müşterinin alacaklarını devir ve satın alarak karşılığında nakit olarak ödeyen şirket,

c)Borçlu: Müşterinin alacaklı olduğu kişi veya işletmedir.

...’in en önemli çeşitleri; tam servis ...; rücu hakkı saklı ...; gayri kabili rücu ...; ödeme vadesinde ...; fatura iskonto yöntemi; tahsilat yöntemi; ihracat factoringi; ithalat factoringi; örtülü ...; acenta factoringi olarak sıralanabilir.

... hizmetleri ise; kredi riskini karşılama; tahsilat ve muhasebe; fonlardan avans, şeklinde özetlenebilir.

Kanun ve Yönetmelikte açıkça, ... şirketlerinin kambiyo senedine dayalı olsa bile, bir mal satışından veya hizmet arzından doğmayan alacakları devralamayacakları düzenlenerek, kambiyo senedinin içerdiği hakkın soyutluğu ilkesi ortadan kaldırılmıştır. Buna göre ... şirketleri, ancak bir mal satışından ya da hizmet arzından ... alacağın ifası için verilen kambiyo senetlerini, ciro ve teslim yolu ile devralabilmektedirler. Burada kambiyo senedindeki hakkın devri için yapılan ciro ve teslim, alacağın devrinin hukukî sonuçlarını doğurmaktadır. Senet borçlusu, ... işleminden haberdar olduğu andan itibaren, ... müşterisine karşı ileri sürebileceği şahsî defi’leri, faktöre karşı da ileri sürebilmektedir.

Şahsî defi'lerin ... şirketine karşı ileri sürülebilmesi, işlemin taraflarının, kambiyo ilişkisinin sıralı tarafları olmasına bağlıdır. Buna göre, senette düzenleyen ya da keşideci, lehtar ile ... şirketi arasında ... sözleşmesinin bulunması ve senedin de ciro ve teslim yolu ile lehtardan ... şirketine geçmesi hâlinde, lehtar ile arasındaki temel ilişkiden kaynaklanan şahsî defi’leri, ... şirketine karşı ileri sürebilmektedir. Ciro ve teslim yoluyla devraldığı bir senedi, aradaki temel ilişki nedeniyle devreden borçlu, senedi kendisinden devralan ile ... şirketi arasında ... sözleşmesinin bulunması ve senedin, ciro ve teslim yoluyla kendisinden devralandan ... şirketine geçmesi hâlinde de temel ilişkiden kaynaklanan şahsi defi’leri ... şirketine karşı ileri sürülmesi söz konusu olabilir.

Özetlemek gerekirse; ... işlemi içinde yer alan kambiyo borçlusu, 818 sayılı BK'nın 167/1 (TBK, md. 188/1) maddesi uyarınca temlik eden durumundaki önceki alacaklısına yani satıcı firmaya (müşteriye) karşı ileri sürebileceği defi ve itirazları ... şirketine karşı da ileri sürebilir. Burada Yönetmeliğin 22/2 ve yürürlük tarihine göre 6361 sayılı ...'nın 9/2 maddesi uyarınca kambiyo senedi sebebe bağlandığından kambiyo senetlerinin soyutluk ve kamu güvenliği ilkesi ortadan kalkacak ve bunun sonucu olarak şahsi def’ilerin hamile karşı ileri sürülebilmesi için 6762 sayılı TTK'nın 599. (6102 sayılı TTK, md.687) maddesinde öngörülen "hamilin senedi kötüniyetle iktisap etmesi gerektiği" koşulu aranmayacaktır. Zira, Yönetmeliğin 22/2. ve yürürlük tarihine göre ...'nın 9/2. maddesi uyarınca kambiyo senedindeki alacağın mutlaka bir mal veya hizmet satışından kaynaklanması gerekmekte ve

senetteki alacak sebebe bağlanmaktadır. Sebebe bağlanan bu alacağın ... şirketine devri ciro yoluyla olmakla birlikte işlemin temelinde alacağın temliki hükümleri yatmaktadır.

Çek/senette ciro zinciri içinde yer almakla birlikte ... işlemi içinde yer almayan kambiyo borçlusunun durumunun 818 sayılı BK'nın 167/1. (TBK md 188/1) maddesine göre değil 6762 sayılı TTK'nın 599.(6102 sayılı TTK md 687) maddesi hükmüne göre değerlendirilmesi gerekmektedir (..., s.268, 273, 274vd).

6361 sayılı Kanunun 9. maddesinin 3.fıkrası "Bir kambiyo senedinin ciro yoluyla ... şirketine devri halinde, kambiyo senedinden dolayı kendisine başvurulan kişi, düzenleyen veya önceki hamillerden biriyle kendi arasında doğrudan doğruya var olan def'ileri ... şirketine karşı ileri süremez; meğer ki ... şirketi kambiyo senedini iktisap ederken bile bile borçlunun zararına hareket etmiş olsun" hükmünü düzenlemektedir. Bu hüküm dahi ... kuruluşlarının ciro yoluyla kambiyo senedini devralabileceklerini

ve bu senetlere dayalı olarak senet borçlularına karşı hukuki yollara başvurabileceklerini göstermektedir.

Somut olayda şikayetçi ... çekte ciranta konumunda olup çekte üçüncü ciranta konumunda olan ... ile sonraki ciranta ... AŞ arasında ... sözleşmesi bulunduğu anlaşılmaktadır. Çekin ... ilişkisine konu edilmesi çekin kambiyo senedi niteliğini yitirmesine neden olmaz. Aksinin kabulü ... şirketlerinin kambiyo senetlerine dayalı olarak hiçbir zaman takip yapamayacağı anlamına gelir. Şikayetçinin ciranta ... şirketine karşı ileri sürdüğü bir şahsi def'i de bulunmamaktadır.

Mahkemece şikayetçinin borca, imzaya, faize itirazları incelenerek sonucuna göre bir kararın verilmesi görüşünde olduğumdan, alacaklının ... şirketi olması nedeniyle yetkili hamil olup olmadığı yargılamayı gerektirdiği gerekçesi İİK 170/a-2 maddesi uyarınca takibin iptali kararının onanması yönündeki çoğunluk görüşüne katılamıyorum. 13.05.2026